

Sygn. akt I ACa 25/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 lutego 2013 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu – Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	Prezes SA Andrzej Niedużak
Sędziowie:	SSA Tadeusz Nowakowski SSA Walter Komorek (spr.)
Protokolant:	Katarzyna Rzepecka

po rozpoznaniu w dniu 15 lutego 2013 r. we Wrocławiu na rozprawie

sprawy z powództwa **Agencji Nieruchomości Rolnych w W. Oddziału Terenowego we W.**

przeciwko **L. K., C. K.**

o zapłatę

na skutek apelacji strony powodowej

od wyroku Sądu Okręgowego w Legnicy

z dnia 15 października 2012 r. sygn. akt I C 223/09

1. zmienia zaskarżony wyrok:

- w punkcie III w ten sposób, że zasądza solidarnie od pozwanych na rzecz strony powodowej kwotę 28.033,14 zł (dwadzieścia osiem tysięcy trzydzieści trzy złote 14/100) z ustawowymi odsetkami od dnia 1 maja 2007 r. do dnia zapłaty, a dalej idące powództwo oddala;

- w punkcie IV w ten sposób, że zasądza solidarnie od pozwanych na rzecz strony powodowej kwotę 2.795,00 zł;

- w punkcie VI w ten sposób, że kwotę 4.691,73 zł obniża do kwoty 2.100 zł, zaś kwotę 2.526,33 zł podwyższa do kwoty 5.118,06 zł;

2. dalej idącą apelację oddala;

3. znosi wzajemnie koszty postępowania apelacyjnego.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 15 października 2012 r. wydanym w sprawie I C 223/09 z powództwa Agencji Nieruchomości Rolnych w W. Oddziału Terenowego we W. przeciwko L. K. i C. K. o zapłatę Sąd Okręgowy w Legnicy:

- w pkt I umorzył postępowanie co do kwoty 28.328,44 zł;
- w pkt II zasądził solidarnie od pozwanych na rzecz strony powodowej odsetki ustawowe liczone od kwoty 28.328,44 zł za okres od dnia 1 maja 2007 r. do dnia 1 września 2010 r.;
- w pkt III dalej idące powództwo oddalił;
- w pkt IV, V i VI orzekł o kosztach procesu.

Z ustaleń faktycznych, na których oparto ten wyrok, wynika, iż dnia 8 sierpnia 1995 r. pomiędzy Agencją Własności Rolnej Skarbu Państwa a pozwanym L. K. zawarta została umowa dzierżawy, na mocy której strona powodowa wydzierżawiła pozwanemu nieruchomości rolne położone w Gminie P., woj. (...) o ogólnej powierzchni 681,57 ha. Pozwany zobowiązał się płacić wydzierżawiającej Agencji roczny całkowity czynsz dzierżawny w wysokości 1.958,58 decyton pszenicy. Aneks nr (...) do w/w umowy z dnia 10 marca 1997 r. jako współdzierżawca, do umowy dzierżawy przystąpiła żona pozwanego L. K., pozwana C. K..

Aneks nr (...) z dnia 18 listopada 2005 r. i aneksem nr (...) z dnia 17 października 2006 r. dokonano zmian w umowie dzierżawy odnośnie m. innymi powierzchni dzierżawionej nieruchomości i od 17 października 2006 r. pozwani dzierżawią od strony powodowej 630,23 ha nieruchomości rolnej.

W 2006 r. na terenie nieruchomości rolnej dzierżawionej przez pozwanych wystąpiły klęski żywiołowe. W maju 2006 r. miało miejsce gradobicie i zniszczona została uprawa kukurydzy i pszenicy, potem była susza, zaś w porze żniw wystąpiły ulewę, wskutek których zniszczeniu uległy uprawy pszenicy. Pozwany pszenicą miał obsiany obszar około 250 ha, reszta arealu zajęta była pod kukurydzą. Straty w uprawach były widoczne gołym okiem, na polu stały niewielkie ilości kukurydzy a reszta była wytłuczona. Pozwani w 2006 r. z hektara średnio zbierali około 2 ton kukurydzy, gdzie wcześniej z ha zbierali od 8 do 9 ton. Zbiory pszenicy z ha w roku 2006 wynosiły średnio 1,8 tony. Średnio natomiast z ha zbiera się od 7 do 8 ton. Pozwani z pól, gdzie jest najlepsza ziemia w roku 2008 uzyskali plon 11 ton pszenicy z ha. Zboże i kukurydza z dzierżawionej przez pozwanych nieruchomości przeznaczone było do skarmiania trzody chlewnej. Zbiór zbóż i kukurydzy z gospodarstwa prawie w całości zaspokajał potrzeby pokarmowe hodowanej przez pozwanych trzody.

Po wystąpieniu gradobicia pozwani zwrócili się do strony powodowej Agencji Nieruchomości Rolnych w W. Oddział Terenowy we W. o oszacowanie strat. Uzyskali informacje, iż tematem tym zajmuje się Gminna Komisja. Z prośbą o oszacowanie strat pozwani zwrócili się do Gminy P. i Gminy Ś., na których terenie położone było gospodarstwo pozwanych. Takie komisje się zebrały i szacowały straty w uprawach. Ze swoich czynności, Komisje sporządzały protokoły szacunku strat. Pozwani dysponując protokołami Komisji zamierzali zwrócić się do strony powodowej o obniżkę czynszu, lecz nastąpiły ulewę i silne opady deszczu i wystąpiły kolejne straty. Komisje ponownie oszacowały straty w uprawach pozwanych i pozwani z protokołów szacowania strat wywiedli, iż wynoszą one 70 % upraw rolnych.

W dniu 5 lipca 2006 r. Zespół Gminny Urzędu Gminy P. sporządził protokół szacunku strat w gospodarstwie rolnym pozwanych w związku z wystąpieniem klęski gradobicia, które miało miejsce 21 czerwca 2006 r. W protokole Zespół (...) ustalił, iż powierzchnia dotknięta klęską żywiołową stanowi 93 % uprawy rolnej w gospodarstwie. Wysokość strat ustalono łącznie na kwotę 419.542,90 zł.

Dnia 1 sierpnia 2006 r. Zespół Gminny Urzędu Gminy P. sporządził protokół szacunku strat na okoliczność wystąpienia klęski suszy w gospodarstwie pozwanych. Ustalono, iż powierzchnia dotknięta klęską żywiołową stanowi 96 % upraw rolnych w gospodarstwie. Wskazano, iż straty powstały na skutek suszy trwającej od maja 2006 r. i nadal trwającej w chwili sporządzania protokołu. Wysokość strat ustalono na kwotę 728.990,09 zł.

Dnia 3 sierpnia 2006 r. Zespół Gminny Urzędu Miasta i Gminy w Ś. sporządził protokół szacunku strat w gospodarstwie pozwanych położonym w Proboszczowie. Ustalono, iż powierzchnia dotknięta klęską żywiołową suszy

stanowi 10% upraw rolnych w gospodarstwie, susza występowała w miesiącu czerwcu i lipcu 2006 r. Wysokość strat ustalono łącznie na kwotę 24.408 zł.

Dnia 17 sierpnia 2006 r. Zespół Gminny Urzędu Miasta i Gminy w P. sporządził protokół szacunku strat na okoliczność wystąpienia kłęski nadmiernych opadów atmosferycznych na gruntach dzierżawionych przez pozwanych. Wskazano, iż powierzchnia dotknięta kłęską żywiolową stanowiła 17 % upraw rolnych w gospodarstwie, nadmierne opady atmosferyczne wystąpiły w I dekadzie sierpnia 2006 r. Wysokość strat ustalono na kwotę 143.759,50 zł

Łącznie, na skutek kłęski żywiolowej gradobicia, suszy i nadmiernych opadów atmosferycznych, straty w gospodarstwie rolnym pozwanych w 2006 r. wyniosły 1.316.311,49 zł.

W roku 2006 pozwani, na skutek kłesk żywiolowych, które dotknęły ich gospodarstwo, zakupili od innych rolników na potrzeby hodowli zboża za około 2 mln złotych. Procentowo, pozwani musieli zakupić 70 % - 80 % zboża, które by zebrali, gdyby nie kłęski żywiolowe.

Pozwani pismem z dnia 26 września 2006 r. zwrócili się do strony pozwanej z wnioskiem o umorzenie czynszu dzierżawnego za rok 2006 z tytułu zawartej pomiędzy stronami umowy dzierżawy. Dołączyli do wniosku protokół szacunku strat z dnia 5 lipca 2006 r., 1 sierpnia 2006 r., 3 sierpnia 2006 r. i 17 sierpnia 2006 r. Wskazali we wniosku, iż kłęski żywiolowe bardzo ujemnie wpłynęły na ich kondycje finansową, zaś łączna wysokość strat, wyliczona zgodnie z protokołami ich szacunku, wyniosła 1.316.311,49 zł.

Należny stronie powodowej czynsz dzierżawny za rok 2006 wynosił: za pierwsze półrocze 2006 r. - 38.760,49 zł, zaś za drugie półrocze 2006 r., kwotę 41.042,10 zł, po uwzględnieniu zaliczki na czynsz dzierżawny, uiszczonej przez pozwanych w kwocie 495,61 zł.

Strona powodowa wystawiła faktury VAT na powyższą kwotę dnia 5 września 2006 r. i 1 lutego 2007 r. Pozwani w sprawie umorzenia należności czynszowych za rok 2006 kontaktowali się z pracownikiem strony powodowej, świadkiem B. Ć.. Zażądała ona od pozwanych zaświadczenia o wysokości plonów z ostatnich 3 lat z terenów gmin, na których położone są gospodarstwa pozwanych. O takie zaświadczenie pozwani zwrócili się do Urzędu Gminy w P. i do Ośrodka Doradztwa Rolniczego w C.. Pozwani chcieli uzyskać zaświadczenie o średnich plonach w danej gminie. W urzędach tych poinformowano pozwanych, iż nie prowadzą takich danych. Pozwani poinformowali pracownika strony powodowej, iż dane dotyczące wysokości plonów są odnośnie Gminy Z., która położona jest około 10 km od gospodarstwa pozwanych. B. Ć. poinformowała pozwanych, iż takich danych należy poszukać dla gmin położonych bliżej, np. w gminie W.. Pozwani zwrócili się do Urzędu Gminy W. o zaświadczenie o wydajności upraw w tejże gminie. Zaświadczenie to pozwani przedłożyli stronie powodowej. W zaświadczeniu wskazano na niskie plony w Gminie W.. Pozwany udał się do Burmistrza Gminy W. pytając, skąd ma on takie dane odnośnie plonów. Burmistrz poinformował pozwanego, iż dane z Gminy W. nie odpowiadają rzeczywistości, gdyż na terenie tej gminy nie siano roślin, o których pisano w zaświadczeniu. Informacje te pozwany przekazał B. Ć., która poradziła pozwanemu, by wynajął rzeczoznawcę do wyceny szkody. Pozwani wynajęli rzeczoznawcę, który na temat wykonania opinii rozmawiał z B. Ć..

Wniosek pozwanych o umorzenie czynszu dzierżawnego za rok 2006 poparty był protokołem strat, jakie wystąpiły na areale dzierżawionym przez pozwanych w wyniku kłesk żywiolowych. Strona powodowa nie zajmuje się szacowaniem strat, ale bierze pod uwagę protokoły strat sporządzone przez komisje gminne i są to dokumenty niezbędne do oceny wniosku. Pozwani takie protokoły złożyli. Niezbędne jest jeszcze wykazanie przez wnioskodawców, czy w ich gospodarstwie na skutek kłęski żywiolowej nastąpił znaczny spadek plonowania tych roślin, które zostały dotknięte kłęską. Pozwani nie prowadzili pełnej księgowości, tym samym stratę plonów mogli wykazać i przedstawiając średnie plony z gminy, w której mają ziemię lub gmin sąsiednich. Pozwani mogli również przedstawić średnie plony z organizacji rolniczych, ale prowadzących pełną sprawozdawczość. Pozwani przedstawili średnie plony uzyskane w gminie W..

Komisja powołana do rozpatrywania wniosków dzierżawców w sprawie obniżki czynszu dzierżawnego na mocy art. 700 k.c. pod przewodnictwem B. Ć. nie zastosowała obniżki czynszu z uwagi, iż plon roku 2006 dla gminy W. był wyższy, niż próg umożliwiający zastosowanie obniżki.

Pismem z dnia 5 kwietnia 2007 r. strona powodowa poinformowała pozwanych, iż przeanalizowała ich wniosek w przedmiocie umorzenia czynszu. Przy rozpatrywaniu wniosku przyjęto plony Gminy W., które były załącznikiem do wniosku. Z uwagi na fakt, iż plony roku 2006 dla pszenicy i kukurydzy były wyższe niż próg umożliwiający zastosowanie obniżki, wniosek pozwanych został rozpatrzony negatywnie.

Pozwani pismem z dnia 18 kwietnia 2007 r. zwrócili się do strony powodowej z prośbą o ponowne rozpatrzenie wniosku o umorzenie czynszu za rok 2006. Wskazali, iż z protokołów szacunku strat z lipca i sierpnia 2006 r. jasno wynikało, na jakiej powierzchni wystąpiły klęski i jaki w związku z tym wystąpił procentowy ubytek plonu. Nadto, po zasięgnięciu opinii w Urzędzie Gminy W. stwierdzono, iż w 2006 r. nie występowały tam uprawy bobiku i kukurydzy i przyjmowanie do wyliczenia szkód danych z Gminy W. nie jest właściwe.

Pismem z dnia 2 lipca 2007 r. strona powodowa poinformowała pozwanych, iż odmowa obniżenia czynszu wynikała z tego, iż średnie plony uprawy (pszenica i kukurydza) na terenie gminy W. w roku 2006 były zbliżone do średnich plonów w latach 2003-2005.

Dnia 18 lutego 2008 r. pozwani skierowali do strony powodowej pismo, wskazując, iż jest ono uzupełnieniem wniosku z dnia 26 września 2006 r. w sprawie umorzenia czynszu dzierżawnego za rok 2006. W załączeniu przesłali operat szacunkowy ustalenia strat w uprawie kukurydzy, pszenicy i jęczmienia ozimego spowodowane wystąpieniem niekorzystnych warunków atmosferycznych, sporządzony przez uprawnionego rzeczoznawcę H. L., której w styczniu 2008 r. zlecił wykonanie takiego operatu. Pozwani wskazali, iż planowali przedłożyć operat szacunku strat dużo wcześniej, jednakże stało się to niemożliwe z uwagi na opieszałość i niesumienność jednego z rzeczoznawców, który od października 2007 r. wielokrotnie przedkładał termin spotkania i wykonania operatu.

Operat szacunkowy sporządzony został przez rzeczoznawcę do szacowania produktów i usług rolniczych, plantacji, sadów, użytków rolnych i gospodarstw rolnych, H. L. w styczniu 2008 r. a dotyczył on ustalenia strat plonu w uprawie kukurydzy na ziarno, jęczmienia ozimego i pszenicy ozimej. Rzeczoznawca wskazał w operacie, iż ogółem straty w produkcji rolnej pozwanych wyniosły 1.519.509,80 zł. Do operatu szacunkowego rzeczoznawca wykorzystał protokoły szacunku strat wykonane przez Zespoły Gminne. Opinia rzeczoznawcy, którą pozwani dołączyli do wniosku o umorzenie czynszu dzierżawnego zawierała dane dotyczące średnich plonów z ha za okres 2003-2006 w Gminie K., która jest gminą znacznie odległą od Gminy P.. Ta opinia nie stanowiła materiału do tego, by rozpoznać wniosek pozwanych. Pracownik strony powodowej B. Ć. zaproponowała pozwanym, by takie dane uzyskali z gmin sąsiednich, np. gminy Z. lub też dane z organizacji rolniczych, np. lokalnej, ale posiadającej dane w oparciu o sprawozdawczość rolników. Pozwani przedłożyli pismo z (...) Związku (...), z którego wynikało, iż wysokość plonów wskazana została wg oświadczeń dzierżawców. Wobec powyższego te dane odnośnie średnich plonów nie zostały przyjęte przez stronę powodową. Wówczas pozwani przedłożyli kolejny wniosek o umorzenie czynszu dzierżawnego w oparciu o dane z gminy Z.. Na terenie tej gminy był spadek plonowania w 2006 r. na skutek klęsk żywiołowych (gradobicie, susza, opady) i dane te zbierane były w Gminie Z.. Wniosek pozwanych wpłynął jako ponowienie rozpoznania wcześniejszego wniosku i nastąpiło to po 1 maja 2007 r., kiedy to strona powodowa mogła tylko udzielić pomocy w ramach programu de minimis. Program ten ogranicza pomoc do kwoty 7.500,00 Euro. B. Ć. poinformowała pozwanych, że wniosek pozwanych będzie rozpoznany po uzyskaniu informacji od pozwanych, czy z takiej pomocy skorzystali. Pozwani nie odpowiedzieli na to zapytanie strony powodowej. Gdyby Gmina W. wcześniej podała, iż nie ma takich danych odnośnie średnich plonów upraw, jakie mieli pozwani, a pozwani zdążyliby przedłożyć dane z gminy Z., to wniosek o umorzenie czynszu dzierżawnego byłby rozpoznany, gdyż w Gminie Z. był spadek plonowania i nie było by ograniczenia do zasady de minimis. Strona powodowa nie kierowała pozwanych po dane odnośnie plonów do gminy W., ale gmina ta była gminą sąsiadującą, więc można było te dane przyjąć. Dane dotyczące plonowania w gminie Z. były wiadome stronie powodowej przy okazji wniosków innych dzierżawców. Inni dzierżawcy z Gminy P. i Z. uzyskali obniżki czynszu. W piśmie z dnia 2 lipca 2007 r. skierowanym do pozwanych nie ma informacji o pomocy de minimis, albowiem wytyczne

w zakresie stosowania tej pomocy przy obniżce czynszu nadeszły z Biura Prezesa znacznie później. Do czasu nadejścia tych wytycznych, strona powodowa stosowała obniżki czynszu bez ograniczenia zasadą de minimis.

Strona powodowa udzielała obniżek czynszu dzierżawnego za rok 2006 rolnikom prowadzącym gospodarstwo rolne w gminach Ś. oraz W. na skutek wystąpienia w roku 2006 klęski żywiołowej, tj. suszy i nadmiernych opadów, na podstawie wniosków dzierżawców.

Pismem z dnia 29 kwietnia 2009 r., strona powodowa w odpowiedzi na wniosek pozwanych z 26 września 2006 r. i późniejsze uzupełnienia wniosku w sprawie obniżenia czynszu dzierżawnego za 2006 rok, poinformowała pozwanych, iż od dnia 10 maja 2007 r. Agencja może stosować obniżenie czynszu dzierżawnego na podstawie art. 700 k.p.c. w ramach pomocy de minimis i łączna kwota pomocy de minimis przyznana jednemu podmiotowi, od dnia 01 stycznia 2008 r. nie może przekroczyć kwoty 7.500 Euro w okresie 3 lat obrotowych. Pozwani wezwani zostali do uzupełnienia wniosku o m. innymi oświadczenie dzierżawcy o udzielonej dotychczas pomocy de minimis w rolnictwie.

Pismem z dnia 9 września 2009 r. strona powodowa poinformowała pozwanych, iż w związku z brakiem przesłania na adres Agencji wymaganego oświadczenia w zakresie uzyskanej pomocy de minimis, wniosek pozwanych o obniżkę czynszu pozostaje bez rozpoznania. Pozwani oświadczenia o niekorzystaniu z pomocy de minimis w ciągu roku kalendarzowego 2006 oraz dwóch poprzedzających go lat (2004- 2005) złożyli 20 kwietnia 2010 r.

Szkody spowodowane klęskami żywiołowymi wystąpiły u pozwanych tylko w uprawach rolnych. Takich zniszczeń nie doznały środki trwałe, stąd ich gospodarcze wykorzystanie nie uległo ograniczeniom w roku 2006. Produkcja zwierzęca prowadzona w dzierżawionych budynkach gospodarczych (chów trzody chlewnej), nie zmniejszyła się na skutek wystąpienia klęsk żywiołowych w uprawach rolnych. Brak pasz z produkcji własnej gospodarstwa (powstały wskutek zniszczenia upraw na gruntach rolnych), mógł być uzupełniony droższymi paszami z zakupu, co wpłynęło bezpośrednio na wzrost kosztów produkcji zwierzęcej. Ten zakup – w okresie do zbiorów płodów z upraw następnego roku 2007 – spowodował zwiększenie wydatków na zakup pasz . Różnica wartości zużytych pasz (z zakupu w stosunku do pasz własnych) stanowi dodatkowy koszt produkcji zwierzęcej, poniesiony przez pozwanych, na skutek wystąpienia klęsk żywiołowych w uprawach rolnych, których płody miały być przeznaczone do skarmiania trzody chlewnej. Klęski żywiołowe takie jak gradobicie, susza czy nadmierne opady deszczu w okresie żniw (w sytuacji poszkodowanych), wystąpiły na tych samych uprawach, w okresie jednego cyklu produkcyjnego, tzn. że po uprzednim gradobiciu wystąpiła susza, a w okresie żniw pojawiły się nadmierne opady deszczu, uniemożliwiające zbiór suchego ziarna lub nawet jego zniszczenie na skutek wystąpienia porostów, chorób grzybowych czy wyłożenie łanu powodującego niemożliwy zbiór. Protokoły szacunku strat sporządzone przez Zespoły Gminne stanowiły podstawowy dowód z komisyjnego potwierdzenia wystąpienia zniszczeń upraw rolnych na dzierżawionych od strony powodowej przez pozwanych gruntach. Pozwani wykazali wystąpienie klęsk żywiołowych z określonym Komisyjnie rozmiarem zniszczenia (% ubytku plonu). W przypadku, gdyby nie został określony przez Komisję rozmiar zniszczeń klęskowych na uprawach poszkodowanych w roku 2006, to określenie rozmiaru zniszczeń na podstawie gruntów przyległych – na przykład z terenu Gminy – mogłoby mieć zastosowanie poprzez porównanie. Odwoływanie się do zaszości z lat 2003-2005 jest niezasadne. Rozmiar przychodu, czy dochodu stanowi wewnętrzną sprawę prowadzącego gospodarstwo rolne. Do rozliczeń tych przyjęte zostały dane informacyjne GUS za rok 2006 jako uśrednione i obiektywne. Pozwanych jako dzierżawców gruntów rolnych dotknęły klęski żywiołowe roku 2006, w wyniku których nie tylko nie uzyskali określonych korzyści, ale również utracili własne poniesione koszty na przedmiot dzierżawy. Ich wniosek o obniżenie czynszu nie wynika z zaniedbań dzierżawców lecz czynników zewnętrznych od nich niezależnych, na które nie mieli wpływu ani nie mogli im zapobiec.

Analiza skutków klęsk żywiołowych w gospodarstwie rolnym pozwanych za rok 2006 określona wg danych GUS dla województwa (...) wskazuje, że wartość strat wyniosła kwotę 1.054.313,00 zł (obliczona wg cen roku 2006). Zwykły przychód z przedmiotu dzierżawy uległ zmniejszeniu o 72,25%. Obliczony zaś z dodatkowym zakupem ziarna uległ zmniejszeniu o 76,47%. Próg strat do 20%) utraty plonów nie powinien stanowić podstawy do zmiany wartości czynszu dzierżawnego.

Strata plonów od 20% do 33% powinna skutkować obniżeniem czynszu o 50%, zaś powyżej 33 % skutkować powinna obniżeniem czynszu dzierżawnego w całości. Strata plonu z uprawy powyżej 20% w stosunku do stanu faktycznego, winna stanowić podstawę do uznania, iż obniżenie przychodu z tego tytułu jest znaczne.

Pozwani posiadają gospodarstwo rolne, w którym prowadzą rolniczą działalność gospodarczą i nie mają obowiązku ustawowego prowadzenia ewidencji księgowej. Materiał dowodowy zebrany w sprawie oraz informacje GUS, dały podstawę do określenia zarówno rozmiaru zniszczeń jak i wartości szkody w roku 2006. Opinia główna biegłego odnosi się do samego przedmiotu dzierżawy (sprzęt rolny).

Szacunkowy przychód z obszaru gospodarstwa rolnego pozwanych w roku 2006, na skutek klęsk żywiołowych, stanowił 12% przychodu w porównaniu z przychodem w latach, gdzie nie było klęsk żywiołowych, tj. 2003-2005. Straty w przychodach z gospodarstwa rolnego pozwanych wyniosły w 2006 r. około 88%.

Przychód z przedmiotu dzierżawy w gospodarstwie rolnym pozwanych w 2006 r. w relacji do średniego przychodu w latach 2006- 2010 wynosi 27,52%) (strata 72,48%).

Na terenie gospodarstwa rolnego pozwanych posadowionych jest 13 budynków produkcyjnych, z czego 102 z nich jest praktycznie nowych. Przed rokiem 2006 wybudowane zostały 3 budynki, pozostałe po roku 2006. Zwiększyło to przychód gospodarstwa, w którym prowadzony był chów trzody chlewnej. Budynki inwentarskie miały wpływ na zwiększenie produkcji trzody chlewnej.

Pozwani w 2001 r. uzyskali od strony powodowej obniżkę czynszu dzierżawnego za I i II półrocze, w oparciu o treść art. 700 k.c. Strona powodowa wzięła pod uwagę udokumentowane straty w uprawach na skutek zalania w 2001 r.

Pozwani w dniu 01 września 2010 r. zapłacili stronie powodowej kwotę 28.328,44 zł, uznając w tym zakresie żądanie pozwu. Na wpłaconą sumę składa się kwota czynszu za budynki 7.922,75 zł oraz kwota 20.405,69 zł za grunty rolne. Powyższe wyliczenie pozwani dokonali w oparciu o protokoły szacunku strat sporządzone przez Zespoły Gminne.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy zważył, iż żądanie strony powodowej, ponad kwotę 28.328,44 zł uznana przez pozwanych i wpłaconą na rzecz strony powodowej 1 września 2010 r., nie zasługuje na uwzględnienie.

W sprawie bezspornym jest fakt, iż w 2006 r. na terenie obejmującym grunty rolne dzierżawione przez pozwanych od strony powodowej, wystąpiły klęski żywiołowe. Polegały one na wystąpieniu gradobicia, suszy i nadmiernych opadów deszczu. Klęski te wystąpiły u pozwanych na tych samych uprawach i w okresie jednego cyklu produkcyjnego, tj. występowały zaraz po sobie, uniemożliwiając zbiór ziarna, a nawet powodując jego zniszczenie. Jednoznacznie na wystąpienie tych klęsk żywiołowych wskazuje zebrany w sprawie materiał dowodowy, m.in. w postaci protokołów szacunku strat Zespołów Gminnych jak również informacja Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej, która potwierdzała wystąpienie tych zjawisk atmosferycznych. Pozwani zwrócili się do strony powodowej o oszacowanie strat zaraz po wystąpieniu klęski gradobicia i uzyskali informacje, iż to nie strona powodowa zajmuje się szacowaniem strat, tylko Komisje Gminne. Ponieważ klęski żywiołowe następowały w krótkim po sobie okresie, sporządzone przez Zespoły Gminne protokoły szacunku strat obejmują okres od czerwca 2006 (gradobicie), poprzez lipiec i sierpień 2006 r. (susza i nadmierne opady atmosferyczne) i dowodzą, że w związku z klęskami żywiołowymi wystąpiły straty na dzierżawionych przez pozwanych gruntach. Zespoły Gminne wskazały, iż straty dotyczą upraw pszenicy ozimej, jęczmienia, kukurydzy i wynoszą łącznie 1.316.311,49 zł. Pozwani zatem zgodnie z procedurą stosowaną w tego typu zdarzeniach udokumentowali fakt, iż ponieśli konkretne i wymierne straty na gruntach. Skład Zespołów Gminnych był niezależny od pozwanych i nie był przez nich powoływany. Pozwani nawet odmówili podpisania protokołu szacunku strat Zespołu Gminnego Urzędu Miasta i Gminy Ś. z dnia 3 sierpnia 2006 r. uznając, iż protokół ustala zbyt niski stopień uszkodzenia plantacji. Zatem działalność Zespołów Gminnych cechowało dążenie do wykrycia prawdy obiektywnej. W ocenie Sądu Okręgowego zatem, pozwani w sposób należyty udowodnili i wykazali, że zaistniały na dzierżawionych gruntach klęski żywiołowe, na skutek których ponieśli wymierne straty. Było to podstawą do wystąpienia przez pozwanych z wnioskiem do strony powodowej o obniżkę czynszu na podstawie art. 700 k.c.

Zgodnie z treścią art. 700 k.c. jeżeli wskutek okoliczności, za które dzierżawca odpowiedzialności nie ponosi i które nie dotyczą jego osoby, zwykły przychód z przedmiotu dzierżawy uległ znacznemu zmniejszeniu, dzierżawca może żądać obniżenia czynszu przypadającego za dany okres gospodarczy. Zaznaczyć tutaj należy, iż pozwani przedłożyli stronie powodowej wszystkie protokoły szacunku strat, jako podmiotowi, który profesjonalnie zajmuje się działalnością rolniczą. Pozwani, na co również wskazują zeznania świadka, pracownika strony powodowej B. Ć. wzywani byli o dostarczenie różnych dokumentów, jak m. innymi średnich plonów z innych (...) i pozwani polecenia te wykonywali, jednakże dostarczana dokumentacja i dane nie były uznawane przez stronę powodową. Jest w sprawie znamionym, iż pozwani – na sugestię pracownika strony powodowej zlecili wykonanie prywatnej opinii biegłemu rzeczoznawcy do spraw szacowania produkcji rolniczej, jakby tym samym strona powodowa kwestionowała szacunki strat dokonane przez Zespoły Gminne, działające nie na zlecenie i rzecz konkretnego podmiotu. Biegły bowiem i tak na te protokoły Zespołów Gminnych powoływał się wydając opinię prywatną. Protokoły te bowiem odzwierciedlały rzeczywisty stan rzeczy zaraz po wystąpieniu klęski żywiołowej na gospodarstwie pozwanych. Opinia rzeczoznawcy ze stycznia 2008 r. dostarczona przez pozwanych i tak nie stanowiła dla strony powodowej wystarczającego materiału do rozpoznania wniosku pozwanych złożonego 26 września 2006 r., albowiem jeszcze strona powodowa domagała się od pozwanych przedstawienia danych z gmin sąsiednich. Pozwani przedłożyli takie dane z Gminy W., jednakże strona powodowa stwierdziła, że na podstawie tych danych nie ma spadku plonowania. Po przedstawieniu przez pozwanych danych z gmin Z., strona powodowa uznała, iż dane te pozwani przedłożyli po maju 2007 r. i ewentualna pomoc może nastąpić w ramach programu de minimis, którego górna granica pomocy wynosiła 7.500,00 Euro. Zaznaczyć tutaj należy, iż Burmistrz Gminy W. pisemnie 5 września 2007 r. poinformował stronę powodową, iż Gmina W. od wielu lat nie prowadzi statystyki średnich plonów upraw rolnych, od wielu lat na terenie tej gminy nie było uprawy kukurydzy na ziarno i dane te są fikcyjne (k.166). Nadto z zeznań świadka B. Ć. wynika, że dane o plonowaniu w Gminie Z. były znane stronie powodowej przy rozpatrywaniu wniosków innych dzierżawców, którzy uzyskiwali obniżki czynszów. Zatem domaganie się przez stronę powodową odpowiednich dokumentów, jak dane z innych gmin, opinie rzeczoznawcy, przy wiedzy strony powodowej o wysokości plonów w gminie Z. i przy wiedzy o poniesionych przez pozwanych stratach było niezasadne i przeciągało załatwienie sprawy pozwanych, aż do wskazania im zasady de minimis, jako możliwej do zastosowania w ich przypadku.

Sąd Okręgowy wskazał, iż okres stosowania tej zasady strona powodowa uzależniła od „wytycznych” z Biura Prezesa Agencji i jak świadek wskazała „do czasu nadejścia tych wytycznych Agencja stosowała obniżki na poprzednich zasadach bez ograniczenia zasady de minimis” (k. 181). Obrazuje to działania strony powodowej, która mając protokoły szacunku strat sporządzone przez Zespoły Gminne, dane z Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej dotyczące terenów objętych klęską żywiołową a wreszcie znane jej są dane plonowania w gminach (m.in. Z.), nie dokonuje własnych obliczeń i ustaleń, pomimo tego, iż profesjonalnie zajmuje się działalnością rolniczą.

Niewątpliwie – tak Sąd Okręgowy – zebrany w sprawie materiał dowodowy wskazuje na to, iż przychód z przedmiotu dzierżawy uległ zmniejszeniu. Kwestią sporną między stronami było ustalenie, czy zmniejszenie tego przychodu było znaczne. W literaturze i komentarzach do artykułu 700 k.c. (komentarz do k.c. pod redakcją Jana Winiarza, tom II), iż zmniejszenie przychodu ma z reguły rozmiary znaczne, jeżeli sięga co najmniej 1/3 normalnie wyliczonego przychodu. Zaznaczył przy tym ten Sąd, iż poznani wystąpili ze swoim wnioskiem o obniżenie czynszu 26 września 2006 r. na podstawie art. 700 k.c., który to przepis jednoznacznie wskazuje na konieczność ustalenia wystąpienia znacznego zmniejszenia przychodu i odnoszenie tego przez stronę powodową do zasady programu pomocy de minimis nie znajduje uzasadnienia. To Sąd rozważa zasadność i wysokość obniżki czynszu w oparciu o art. 700 k.c. i ograniczenie tegoż do zasady de minimis nie znajduje podstawy prawnej, wobec przesłanek wskazanych w tym przepisie. Obniżenie ewentualne czynszu będzie – zauważa Sąd Okręgowy – konsekwencją wystąpienia zdarzenia losowego w postaci klęski żywiołowej i nie należy tego odnosić do pomocy de minimis, jak chce strona powodowa. Umowa pomiędzy stronami dotycząca dzierżawy gruntów rolnych jest umową cywilnoprawną i na tym tle (tj. art. 700 k.c.) winien być rozpoznany spór pomiędzy stronami.

W celu określenia wartości strat w uprawach rolnych założonych na dzierżawionych od strony powodowej gruntach rolnych poniesionych przez pozwanych na skutek wystąpienia klęsk żywiołowych w 2006 r., Sąd Okręgowy dopuścił

dowód z opinii biegłych sądowych. Przeprowadzenie tego dowodu tym samym wskazywałoby na to, czy przychód w gospodarstwie pozwanych uległ znacznemu zmniejszeniu. W toku postępowania Sąd Okręgowy powołał dwóch biegłych sądowych, przy czym po analizie opinii biegłego N. i biegłego W. uznał, iż opinia biegłego J. W. czytelnie i precyzyjnie odpowiada na zadane przez Sąd pytanie, wskazuje na konkretne obliczenia oparte na obiektywnych danych. Jednocześnie biegły ten wskazał na wstępie opinii, iż dane źródłowe zamieszczone w aktach sprawy oraz dane informacyjne GUS za rok 2006 stanowią wystarczający materiał do obliczenia rozmiaru i wartości strat w uprawach rolnych ze zbioru 2006. Dotyczy to przychodów z dzierżawionych gruntów, a zatem nie jest celowe porównanie ze średnim przychodem za lata 2003- 2005, co zawarte było m. innymi w pytaniu Sądu Okręgowego do biegłego. Argumentacja biegłego w tym zakresie przekonała ten Sąd, który nie polecił biegłemu uzupełnienia opinii o porównanie średniego przychodu gospodarstwa pozwanych do lat 2003- 2005. Na stronie 13 opinii (k.490) biegły merytorycznie i jasno wskazuje, dlaczego odwoływanie się do zasłóści z lat 2003-2005 nie jest uzasadnione. Na efekt odpowiednich przychodów wpływa bowiem bardzo wiele czynników, a nadto gospodarstwo rolne pozwanych prowadzi rolniczą działalność gospodarczą bez jakiegokolwiek ustawowego obowiązku ewidencjonowania. Pozwanych jako dzierżawców gruntów rolnych dotknęły klęski żywiołowe roku 2006. Zatem, również i w odniesieniu do przesłanek art. 700 k.c., ustalenie tych strat winno obejmować dany rok i wystarczające oparcie dowodowe jest w materiale dowodowym w postaci protokołów szacowania szkód, jak również dostępnych danych GUS za rok 2006. Nadto z treści art. 700 k.c. i komentarzy do tego przepisu nie wynika by przychód, który uległ zmniejszeniu należało porównywać z przychodami z 3 lat poprzednich.

Tym samym opinia biegłego J. W. została przez Sąd Okręgowy zaaprobowana, a nadto biegły kwestię tę ponownie wyjaśnił w opinii uzupełniającej, odnosząc się do zarzutów strony powodowej. Wskazał on, iż warunki produkcji na gospodarstwie rolnym są różne w poszczególnych latach. Porównanie do lat ubiegłych mogłoby być uzasadnione, gdyby pozwani nie udokumentowali faktu wystąpienia klęsk żywiołowych i ich wpływu na rozmiar zniszczeń (co uczynili protokołami szacunku strat sporządzonymi przez Zespoły Gminne). Wyjaśnienia te wskazują na prawidłową, zdaniem Sądu Okręgowego, metodologię podejścia biegłego do zagadnienia wyliczenia straty w uprawach pozwanych. Przyjmując do rozważań opinie J. W. jako odnoszącej się do straty pozwanych w uprawach rolnych w 2006 r., Sąd Okręgowy uznał na jej podstawie, iż zwykły przychód z przedmiotu dzierżawy uległ zmniejszeniu o 72,25%, a zatem w znacznym stopniu. Biorąc pod uwagę tę wielkość, obniżenie czynszu powinno odpowiadać stopniowi zmniejszenia przychodu.

Zatem, w ocenie Sądu Okręgowego, o tak wskazaną wielkość czynsz ten winien być obniżony i do zapłaty przez pozwanych z tego tytułu (czynsz tylko za grunty rolne, a nie budynki) zostałaby kwota 19.946,66 zł (71.879,84 zł x 27,75%). Czynsz bowiem za budynki a 2006 r. wynosił 7.927,75 zł a w budynkach tych nie było strat. Zaznaczyć tutaj należy, iż również biegły sądowy Z. N. w swojej opinii głównej oraz uzupełniających wskazywał na straty pozwanych w przychodach przedmiotu dzierżawy na poziomie odpowiednio 88% i 73,48%. Zatem ostatecznie wnioski tych dwóch opinii biegłych co do zmniejszenia się przychodu z przedmiotu dzierżawy nie różnią się w sposób znaczny.

Ponieważ pozwani uiszcili w toku postępowania na rzecz strony powodowej czynsz za rok 2006 dotyczący gruntów i budynków w kwocie 28.328,44 zł, Sąd w zakresie tym umorzył postępowanie (pkt I wyroku), o co strony wnosiły.

Ponieważ płatność czynszu za 2006 r. wymagalna była od dnia 30 kwietnia 2007 r., zgodnie z pismem strony powodowej do pozwanych z 29 marca 2007 r. (k.29), zaś pozwani uznają jego część w w/wymienionej umowie zapłacili dnia 1 września 2010 r., za okres ten, na mocy art. 481 § 1 kc Sąd od pozwanych solidarnie na rzecz strony powodowej odsetki ustawowe (pkt II wyroku).

W pkt III wyroku dalej idące powództwo, tj. ponad kwotę 28.328,44 zł uiszczoną przez pozwanych w toku postępowania, na mocy art. 700 k.c. Sąd Okręgowy oddalił i orzekł o kosztach procesu.

W apelacji od przytoczonego na wstępie wyroku, zaskarżając go w pkt III i IV (ten ostatnie dotyczy zasądzenia od strony powodowej solidarnie na rzecz pozwanych kwoty 2.340,00 tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego), strona powodowa zarzuciła:

1. naruszenie prawa materialnego tj. art. 700 k.c. poprzez błędne ustalenie, że pozwanym przysługuje obniżenie czynszu dzierżawnego za rok 2006 o 72,25% na skutek znacznego zmniejszenia przychodu z przedmiotu dzierżawy z przyczyn niezależnych od pozwanych, a zaistniałych w roku 2006;

2. naruszenie prawa materialnego, tj. przepisów ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz.U. 2007 r. Nr 59, poz. 404) poprzez nieuzasadnione przyjęcie, iż obniżenie czynszu dzierżawnego na podstawie art. 700 k.c. nie jest objęte pomocą de minimis w rozumieniu art. 1 pkt 10 powołanej wyżej ustawy;

3. naruszenie przepisów procesowych, tj. art. 233 k.p.c. poprzez nieuzasadnione ustalenie mające wpływ na treść orzeczenia, jakoby pozwani wykazali, że obniżenie przychodu z przedmiotu dzierżawy z przyczyn przez pozwanych nie zawinionych i od nich niezależnych wyniosło 72,25%;

4. sprzeczność ustaleń Sądu Okręgowego z zebrany w sprawie materiałem dowodowym poprzez przyjęcie, że protokoły szacowania strat w uprawach pozwanych, sporządzone przez gminne komisje określają wielkość obniżenia przychodu z przedmiotu dzierżawy w związku z zaszłymi w roku 2006 r. zdarzeniami losowymi, a ponadto przez przyjęcie, że opinia rzeczoznawcy H. L. jest dowodem określającym stopień obniżenia przychodu z przedmiotu dzierżawy.

Mając powyższe na uwadze, strona powodowa wniosła o zmianę wyroku w jego zaskarżonej części i zasądzenia od pozwanych solidarnie na jej rzecz kwoty 51.474,15 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 1 maja 1997 r. do dnia zapłaty, ewentualnie o uchylenie wyroku w części zaskarżonej i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpatrzenia. Strona powodowa wniosła także o zasądzenie na jej rzecz solidarnie od pozwanych kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Wyrok wymaga korekty tak, aby odpowiadał prawu. Przechodząc do określenia przesłanek dopuszczalności przewidzianej w art. 700 k.c. możliwości obniżenia czynszu stwierdzić wypada, że obniżenie to musi być wynikiem okoliczności, za które dzierżawca nie ponosi odpowiedzialności i które nie dotyczą jego osoby. Tak ujęta ochrona dzierżawcy jest szersza niż zawarta uprzednio w art. 411 kodeksu zobowiązań. Nie uzależnia ona bowiem możliwości obniżki czynszu tylko, jak to czynił art. 411 kodeksu zobowiązań, od zaistnienia niezwykłych przypadków, zwłaszcza klęsk żywiołowych, lecz rozciąga ją na ogół sytuacji, za które dzierżawca nie ponosi odpowiedzialności. Może to być m.in. obniżenie urodzajów, wypadek losowy etc.

Zdarzenie te nie mogą dotyczyć osoby dzierżawcy. Obniżenie przychodowości nie może więc być wynikiem zawinionego działania samego dzierżawcy czy też osób (art. 474 k.c.), za który dzierżawca odpowiada. Przez okoliczności dotyczące osoby dzierżawcy należy rozumieć nie tylko jego działanie, lecz również takie okoliczności jak choroba, wypadek. Do okoliczności takich w literaturze przedmiotu (por. Aleksander Lichorowicz w: System prawa prywatnego. Prawo zobowiązań – część szczegółowa, tom VIII pod red. Janiny Panowicz-Lipskiej, wyd. CH BECK i Instytut Nauk Prawnych PAN, Warszawa 2004, s. 174 i nast.) dodaje się nieudolność, nałóg, pozbawienie wolności.

Podstawą do obniżki czynszu przewidzianej w art. 700 k.c. jest tylko zwykły przychód z przedmiotu dzierżawy. Chodzić tu będzie o przeciętny, w skali co najmniej kilkuletniej, przychód, jaki przyniosłby przedmiot dzierżawy, gdyby był racjonalnie wykorzystywany na cele przewidziane w umowie. Utrata przychodów okazjonalnych związanych z zaistnieniem szczególnych okoliczności podnoszących przychód z przedmiotu dzierżawy nie może być podstawą do obniżki czynszu z art. 700 k.c.

Obniżenie dochodowości przedmiotu dzierżawy powinno być znaczne. Kodeks cywilny, w odróżnieniu od wielu ustawodawstw europejskich, nie precyzuje minimalnego progu obniżki przychodowości przedmiotu dzierżawy, którego zaistnienie uzasadnia roszczenie z art. 700 k.c. o obniżkę czynszu. Użycie w k.c. zwrotu niedookreślonego „znaczne zmniejszenie” składa w ręce sądów porównanie obniżki przychodowości przedmiotu dzierżawy z

odpowiednią przeciętną. Sądy te – tak również Sąd Okręgowy mający poparcie Sądu Apelacyjnego – idą jednak za głosem tych komentatorów (por. Leopold Stecki, w: Komentarz do Kodeksu cywilnego z 1989 r. pod red. Jana Winiarza, s. 662 i Józef Nadler w: Komentarz do Kodeksu cywilnego pod red. Edwarda Gniewka, 3 wydanie, Warszawa 2008, s. 1159), którzy za znaczne uważają obniżenie przychodowości przedmiotu dzierżawy o 1/3.

Art. 700 k.c. wiąże możliwość żądania obniżki czynszu z okresami gospodarczymi uzyskiwania pożytków z przedmiotu dzierżawy. Możliwość taka dotyczy tylko okresu gospodarczego, w którym nastąpiła obniżka przychodowości. Inaczej niż wiele ustawodawstw europejskich kodeks cywilny nie przewiduje tutaj możliwości zaliczenia na poczet obniżki przychodowości w danym okresie gospodarczym nadwyżek z lat następnych. Takie pojawiły się w przedmiotowej sprawie, gdy na skutek wybudowania obiektów inwentarskich na dzierżawionym gruncie obsada trzody chlewnej u pozwanych wzrosła 3-4 krotnie w porównaniu do roku 2006 i lat ten rok poprzedzających. W sytuacji, gdy produkcja roślinna u pozwanych dzierżawców była w całości przeznaczona pod skarmianie trzody chlewnej, za znaczne zmniejszenie przychodu należy uznać jego odniesienie do przychodu z produkcji zwierzęcej. Ten w roku 2006 wyniósł 2.698.093 zł (por. opinia biegłego Z. N., k. 376), odpowiadając przychodom z lat poprzednich. Obniżka przychodu w roku 2006 wynikała jednak z faktu utraty plonów i konieczności ich zakupu po wyższych cenach u producentów zewnętrznych, co biegły J. W. potraktował jako stratę w kwocie 1.054.313 zł, stanowiącą ubytek w przychodzie za ten właśnie rok 2006 na 39%. W sytuacji, gdy czynsz za grunty rolne ustalono na 71.879,84 zł, należy się on – po obniżce sądowej – w dalszej kwocie (z uwzględnieniem czynszu zapłaconego, co skutkowało cofnięciem pozwu) 28.033,14 zł. Taką też kwotę – w wyniku zmiany wyroku – zasądzono solidarnie od pozwanych na rzecz strony powodowej, oddalając dalej idące jej żądanie i korygując orzeczenie o kosztach procesu.

W swej apelacji strona powodowa napisała, iż „nie jest sporny fakt, że w roku 2006 na terenie gospodarstwa rolnego pozwanych wystąpiły klęski żywiołowe, które wywołały obniżenie zwykłego przychodu z przedmiotu dzierżawy”. Zarazem w piśmie procesowym z dnia 11 lutego 2012 r. (k. 455 akt) strona powodowa przyznała, iż rok 2006 był rokiem, „w którym nastąpiły zdarzenia uprawniające do żądania obniżenia czynszu dzierżawnego”.

Sąd Apelacyjny z tym stwierdzeniem się zgadza i za własne przyjmuje uwagi Sądu Okręgowego odnośnie do pomocy de minimis. To Sąd rozważa zasadność i wysokość obniżki czynszu w oparciu o art. 700 k.c. i ograniczenie tegoż do zasady de minimis nie znajduje podstawy prawnej, wobec przesłanek wskazanych w tym przepisie. Obniżenie ewentualne czynszu będzie konsekwencją wystąpienia zdarzenia losowego, tutaj w postaci klęski żywiołowej, i nie należy tego odnosić do pomocy de minimis, jak chce tego strona powodowa. Umowa pomiędzy stronami dotycząca dzierżawy gruntów rolnych jest umową cywilnoprawną i na tym tle (tj. art. 700 k.c.) winien być rozpoznany spór pomiędzy stronami.

Ponieważ strona powodowa domagała się w pozwie zasądzenia na swoją rzecz od pozwanych solidarnie kwoty 79.802,59 zł, zaś w toku postępowania pierwszoinstancyjnego pozwani uznali i zapłacili stronie powodowej kwotę 28.328,44 zł, a zgodnie z wyrokiem reformatoryjnym mają jeszcze dopłacić 28.033,14 zł, Sąd Apelacyjny stwierdził, iż strona powodowa wygrała spór w 70%, nie utrzymując się ze swoim roszczeniem jedynie w 30%. W tych proporcjach Sąd Apelacyjny rozłożył koszty procesu przed Sądem I instancji. Orzeczenie w pkt IV uzasadnia treść art. 100 k.p.c. i § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (1.440 zł). Orzeczenie w pkt V uzasadnia treść art. 100 k.p.c., gdzie pozwani winni zapłacić solidarnie stronie powodowej 70% uiszczonej opłaty sądowej (2795 zł). Orzeczenie zaś w pkt VI wyroku po jego zmianie oparte jest o treść art. 113 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Wydatki na poczet opinii biegłych, nieuiszczone przez strony w toku postępowania pierwszoinstancyjnego, a wyłożone tymczasowo ze środków budżetowych Sądu Okręgowego w Legnicy, wyniosły 7.218,06 zł, z czego pozwani powinni zwrócić 5.118,06 zł, zaś strona powodowa kwotę 2.100 zł.

Orzeczenie Sądu Apelacyjnego uzasadniają przepisy art. 386 § 1 k.p.c. i art. 100 k.p.c.

bp